

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Več samozavesti, več ponosa!

Naši državni očetje zmagujejo z rameni ob našem naporu, da v tem težkem času reakcije vzbudimo v učiteljski masi oni odpor, ki je potreben za poravnajo onega, kar se nam je siloma odtrgalo vsled poplave.

Nam se odtegujejo od plače razni davki. In ko se zgodi nesreča, ki je nismo mi krivi, mesto da bi pomagala država nesrečnikom, od katerih je preje zahtevala denar in s tem prevzela nase dolžnost čuvati jih nesreč in lajšati bedo, se je ponovno vrzla na nas in nam odvzela, kar se ji je zdelo potrebno.

S tem niso ostali poplavljeni samo oni, temveč tudi mi in to dvojni poplavljeni: poplavljeni smo z denarno sušo in z — dolgov!

In zakaj? Ker smo bojevit in nemirni v teoriji, a preveč pomirljivi in spravipljivi v praksi. Ali, ne smemo biti več trudni ne smemo biti invalidi za težko borbo, ne smemo biti dezertirji in izdajniki pred lastno vestjo v obrambi naših pravic! Naša pot mora iti naprej, ni korak nazaj!

Slabotne smo se pokazali ob redukciji plač. Zato ne pomeni za nas poplava samo izgubljene bitke, temveč izgubljeno vojno. Ali vzlic temu moramo vsaj v poslednji uri dvigniti svoj glas, moramo povedati krivcem, da beda ruši! Sestrada množica ni še nikoli ustvarjala, temveč je rušila in razdirala!

Z nami se dobesedno povedano pomete. Smatra se nas za živino brez repa, kakor so titulirali uradniki svoječasno znani mogotci. Zato ni nič čudnega, če je danes naše gnotno vprašanje predmet občega posmehovanja. Iz istega vzroka ni položaj učiteljstva niti malo zavirljiv. Kakor z materialne tako tudi z moralne strani učiteljstvo tlačani. Ono

je odvisno še danes od vsega in vsakogar. Niti mesto, ne služba mu nista sluzna z zakonom. Ono službuje v kljub svoji stalnosti od danes do jutri. Zato ni čuda, če učiteljstvo izgublja voljo do vsakega dela.

Zakaj? Ker vsi oni silni in močni, ki so zrastle pod vplivom slučajev in okolnosti, v katerih so se rodili in živeli ter se dvignili do silnosti in moči in tudi s pomočjo učiteljstva, si domišljajo, žele in zahtevajo, da se jim učiteljstvo klania, da odobrava vse njih postopke in jih hvali. Ali ko se v naši organizaciji prebudi in raztegne na vsakega člana čuvstva časti in ponosa človeka, ki se mu kot takemu ni treba klaniati tem silnim in močnim, ki nima potrebe odobravati vseh njihovih postopkov in hvaliti jih, tedaj postanejo tudi ti skromni v zahtevah in žaljenji naših vrst in zahtev.

Kot proklet nosi učitelj težko breme sedaniosti, da se po velikem stradanju zaslužil boljšo usodo kakor mi jo danes dajejo; kot ne bi bil eden onih, ki daje, kar se zahteva od njega in kar se zahteva v obliki izvenšolskega dela, temveč kot bi bil zlo družbe, naroda in države.

Upal je učitelj, da se mu izboljša življenje, da se mu utešijo iadi, vendar tokrat je prevaran in to hipoma, da se ni mogel pripraviti na borbo in udarec.

Zastoni so jeremiade zastoni so kletve edino nekaj nam je ostalo od tega: vedno moramo budno stražiti ono, kar imamo in ne dopustiti nikomur, da nam krati priborjene pravice. Otrsteti se moramo predvsem prevelike pohlevnosti in dvigniti stanovsko samozavest in ponos.

Molislav Rudež.

Aleksander Koprivc:

K miselni osnovi naše stanovske politike.

(Hkrati malo odgovora na svoječasni članek „Šah idejam? In vendar brez njih ni življenja!“ „Jutru“ v št. 156 z dne 11. 7. 1926.)

»Šah idejam? In vendar brez njih ni življenja!« Resnično!

Ali katere in kakšne so te ideje, brez čijih ni življenja?

Pod pojmom »ideja« posmatramo v najsplošnejšem pomenu miselno tvorbo, ki pod enovitim vidikom združuje sorodne pojme.

Zadnje in najvišje ideje zadevajo našo lastno bistvo in njegov izvor, so torej v pravem pomenu besede — religiozne.

¹ Ta članek je prejelo uredništvo po pokrajinski skupščini, a je zaradi tehniških ovir moral izpasti iz zadnjih števil. Uredništvo.

LISTEK.

Lajovic Albin:

† Jankotu Jezeršku v spomin!

Pred štirimi tedni sem Te videl zadnjič.

Mirno in nekako vdano si ležal na svoji skromni postelji ter poslušal zvesto, kar sva se menila s Tvojo blago gospo. Tu in tam si prikimal ter dodal, kako da trpiš in kako težko da prenašaš grozne bolečine. Tolažil sem Tebe in Tvoje, kakor sem vedel in znal, čeprav sem dvomil nad Tvojim ozdravljenjem. Segel sem Ti v roke s trdno zavestjo, da se skoro zopet vidiva, da se še pogovoriva o tem in onem, kar naju je toliko zanimalo.

Medtem pa se je zgodilo drugače.

Odpotovati sem moral in baš na povratku me je v Ljubljani zadela tožna vest o Tvoji smrti. Bil sem sicer na njo pripravljen, pa me je vse eno pretresla tako težko, kakor ne vem kaj. Da sem jo zvedel le par ur preje, pa bi pohitel, da Te pospremim na Tvoji zadnji poti, da Ti na prerani gomili povem v slovo par toplih besed, da Ti zapojem s svojimi pevci »Vigred se povrne« —

Tako sem pa ob času Tvoje zadnje poti ždel skrušen v senci starih kostanjev v ljubljanski Zvezdi in mislil, mislil —

Ne vem, kedaj si bil rojen, vem pa, da so Ti stale ob postelji rojenice, ki so Ti nasule v zibelko več žalostnih kot veselih dni.

Ne vem, kako si preživel mladost, vem pa, da si izpil kelih trpljenja do dna, do zadnje kapljice. —

Ne vem, kedaj in kako si dovršil učiteljske, vem pa, da si bil izboren učitelj, da si bil rojen vzgojitelj, ki ljubi svojo deco iz vsega srca in jo vzgaja s svojim svetlim vzorom.

Ne vem, kako je potekala tvoja življenjska pot, vem pa, da si imel tedaj, ko sva se seznanila, številno družinico že doraslih otrok, ki sta jih s Tvojo blago gospo vzgojila v zavedne in pridne ljudi, ki so Te obožavali in neskončno ljubili. Globoko rano Ti je zadala smrt Tvojega ljubljenege Egon, ki je končal mlado, nadebudo življenje tam nekje na Soči krvavi.

Ne vem, kje si dobil znanstvo muzike, vem pa, da si bil izboren pevec, krasen čelist, ki mu je bila godba nad vse. Nisi se menil za snežne zamete, ne za nevihte, hodil si v ljubljani Tržič ob vsakem času, da si učil ljubiti slovenske pesmice s tisto globoko ljubeznijo, ki jo pozna le božji izvoljenec muzike, kakršen si bil ti sam.

Ne vem, kjer si vse sodeloval, vem pa, da si bil povsodi, kjerkoli si se poka-

in so v kolikor se nanašajo (ali pa implicirajo) na naše odnose do ekoloških faktorjev — moralne.

Bistvo ideje o moralnosti tvori težnja po popolnem »dobrem«; je torej principielno odvisna od lastnega religioznega ustrojstva.

Ako naj bi bila kaka ideja o naših odnosih do družabnega obeležja opravičena in zato plodonosna, mora biti že po svojem bistvu v skladu z lastnim religioznomoralnim nazorom.

Vsak poizkus realizacije moralno neopravičenih idej, (torej idej, ki niso v označeni skladnosti), vede zato nujno v absurd.

To dejstvo nam potrjuje ves potek zgodovine.

Ideja o narodnosti v vseh svojih odnošajih vsebuje — iz učinka tradicionalnih vplivov ali iz miselnih osnov izvira jočo — narodno zavest in zavest skupnosti psihofizičnih komponent narodnega telesa, ekološke skupnosti, iste usode, istih stremeljenj in istih narodnih svetinj. Iz te zavesti izvira domovinska ljubezen, ljubezen do lastnega naroda in hotenje, dovesti svoj narod na višino notranje in vnanje veljave; predvsem pa v čimvečjo posest moralnih vrednot in kulture.

Ideja o celokupnem kompleksu o narodnosti je torej smiselna in opravičljiva tedaj, ako jo preveča duša naroda, ki si je zgradila svojo tipično, enovito kulturo v popolnem skladu in na pravem mestu v moralno-religioznem področju svoje sociološke strukture.

Zato meni odlični učenjak dr. Radosavljevič, da je »verstvo« tako ozko spojeno s srbskim narodnim imenom, z značajem, s srbskimi umotvori in s sijajno srbsko preteklostjo.

V tem prepričanju nas ipak potrjuje naš veliki Cankar, ki je, kakor doslej noben drugi, vedel prisluhniti srčnemu utripu našega naroda, ko pravi:

Pavel Negoda je bil Slovenec, to se pravi, da je nosil svojo domovino s seboj. Ne samo v vseh svojih mislih, temveč v vsaki kapljici svoje krvi, v vsakem utripu svojega srca, v vsakem pogledu, v vsakem koraku. Kako ljubijo domovino drugod, ne vem. Tisti Nemec, ki ga poznam — morda poznam najslabšega — ne ljubi domovine: baha se z njo, poveličuje jo z ogabnim napuhom; podoben je nesposobnemu zakonskemu možu, ki svojim vinskim bratom pripoveduje o doti in lepoti svoje žene. Prava ljubezen je sramežljiva, tiha, obzirna, skrila bi se rada sama sebi. Kdor razkazuje po križpotih

svojo pobožnost, je Judež; kdor je davi na očitni cesti prepeval hvalo svoji domovini, je bo drevi zatajil. Domovinska ljubezen Slovencev je stvar čisto brez primere in podobe, ne da se nikakor opisati, ob nji se neha moja in vsaka umetnost. Primerjati bi mogel to ljubezen kvečjemu z ljubeznijo do matere, do mrtve matere, ki ne sliši več nobene zakasnele molitve, nobene prošnje za tolažbo in odpuščanje, ne potrdi upanja, ki plaho kljuje v srcu. Ob bežnem spominu, v enem trenutku premeni in občuti človek vseh tisočero stopenj ljubezni, od najstrašnejše bolečine do najslajše radosti. Kdor ljubi svojo domovino, jo z enim samim objemom svoje misli obseže vso: ne samo njo, temveč tudi vse, kar je kdaj ljubil in kar bo ljubil kdaj pozneje. Zakaj ljubezen je ena sama in nerazdeljiva; v en kratek utrip srca je stisnjeno vse — mati, domovina, Bog.

Ako naj naša stanovska organizacija služi (in to mora, ako se noče izneveriti sama sebi) kulturnim svrham, ne more in ne sme drugače pojmovati narodnosti.

Bistveno različno posmatra smisel in smotre narodnosti samo (to poudarjam!) nacionalna organizacija. Kako, to nam pove z imponujočo odkritosrčnostjo »Orjuna« sama v svoji 31. šte. z dne 10. julija 1926, ko pravi:

»Orjuna mora baš radi položaja v državi kot je danes vsakomur javno na pot.

Toda s tem si danes marsikdo ni na jasnem. Eni smatrajo Orjuna za nacionalno kulturno, drugi za patriotsko, tretji za politično-strankarsko organizacijo.

Ali Orjuna ne sme biti ne ego, ne drugo, ne tretje. Da je kulturna, nacionalna organizacija, nima »raison d'eter«; naj likvidira, naj pošlje vodstvo v čisto kulturna društva in akcije v Sokole. Da je patriotsko udruženje, naj se prekrsti v društva Jadranske straže in Jugoslovenske Matic. Obstoj Orjune poleg teh bi značil le cepljenje sil in nič drugega.

Se bolj pa je treba pibiti, da ni in da ne bo Orjuna sama nikoli politična stranka. To ne more biti že po svoji ideji. Orjuna pozna odkrito in ravno smer, stranka pozna kompromise in ovinke. Naj li se akcionaši danes tepejo s socialisti, jutri naj so rama ob rami v skupni listi? Orjuna je revolucionarna in borbena; stranka je evolucionarna ne borbena. Sredstva Orjune so odločna, akcijska, stranke intervenirajo, volijo, preglašujejo. Orjuna hoče doseči svoj cilj za vsako ceno s krvjo, če treba, brez ozira na vse

je Tvoja živahnost bodrila, ko smo s Teboj delili vesele in žalostne ure. Takšnega, kakršen si bil v življenju, Te ohrani Tvoj rod, a ne samo ohrani, temveč pove tudi mladini, da je živel in deloval v Križah mož, ki mu ni tako kmalu para med nami, da je živel in hotel v Križah tudi umreti naš ljubljani Janko Jezeršek.

Počivaj v miru, dragi »naš ata Jezeršek!«

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

78. Maribor. deška meščanska šola: Podmladek je nabral za »Podporno društvo za revne učence« v Mariboru 2193.75 Din. Iz preostankov članarine in iz prostovoljnih prispevkov pa je modpiral lastne součence do potrebi in je izdal v to svrhu 510.75 Din. — Načrt je izlete na Pohorje in Koziak.

79. Maribor. I. dekliška meščanska šola: Priredile so en koncert in dve zabavi. — Napravile so majniški izlet v Kotlje pri Guštanju.

80. Maribor. II. dekliška meščanska šola: Priredile so en koncert in eno pravično igro s petimi in rajalnimi nastopi. — Sodelovale so pri

Vse šolske knjige in druge šolske potrebščine ima v zalogi knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Zahtevajte cenike!

— stranke le, če je v večini sama ali v koaliciji. To so načelne razlike.

Jasno je, da naša stanovska organizacija, UJU, tem tendencam ne more slediti, ker je baš bistvo našega Udruženja, da zasleduje kulturne cilje in da se v njihovo možno realizacijo sporazume z vsemi činitelji javnega življenja.

Zato zavrača vsaka zdrava stanovska organizacija vsako nasilje in išče svojega uspeha le v uveljavljanju najširšega demokratizma.

Tako nam je že na sebi dan v okvirju naše stanovske organizacije točno odmerjen kulturni, narodni in socialni program in način njegove udeležitve.

Z dejstvom, da se od strani izvestnih članov vodstva hotela oktroirati slovenskemu delu Udruženja miselnost izvestne politične stranke, je postala odločna razjasnitev, kako razumeva in interpretira večina članstva točko 2. naših pravil, nujna.

To se je zgodilo z deklaracijo, ki izvaža iz 2. t. teh pravil le one konsekvence, ki so nujne in izraz bistvenih stremiljenj večine in zato veljavne za vso organizacijo v svojem pravnem področju.

Pedotat deklaracije, točka 2 pravil UJU se glasi:

»Svrha je Udruženja: Ujedinjenje sile sveukupnog jugoslovenskog učiteljstva na osnovi državlanske u jednom političke i verske slobode, za gojenje duševnih sposobnosti, materialnih prilika, kao i unapređenje i odbranu moralnih i pravnih odnosa članova, te kulturnih interesa naroda na podlagi jednogpravnosti, socijalne pravičnosti i demokratizma.«

»Pač slišim blagovest a nimam vanjo vere.« sem dejal s Faustom, ko sem videl, kako se je ta lepa formula prvič prakticirala na I. učit. kongresu v Beogradu. Kar se je zgodilo posledje vse do danes, sem gospodom od vodstva točno prorokoval že v Beogradu avgusta 1. 1920.

Problem ali smo Slovenci, Srbi in Hrvati en ali trije narodi, o tem si v stanovski organizaciji ne bomo belili glav, ker smo prepričani, da je za nas že rešen z ustavo, ki nam je nujna vodilja za dejansko ureditev naših državljskih odnosov — in to vsem stanovskim organizacijam v vsej državi — in nam začrtane jasne meje udeleževanja v okvirju osnovnih določil 16. čl. ustave.

Javnopravna in etnografska vrašanja pa bo navadi rešujejo v to doklicane institucije.

Sporeti usodo in razvoj našega jezika in naše države z razvojem Angleške, Francoske in Italije, ki so izobrazile svoje narodne kulture in državnosti na vse bistveno drugih osnovah v bistveno različnih smereh in oblikah v neprimerno ugodnejših in vzdržnejših krajevnih in časovnih odnosih — na način, kakor se to stori v citiranem članku, priča o tako svojevrstnem nazoru, da je vsaka pametna beseda odveč.

Pač pa se spominjam na smisel Goethejevih besed, ki jih zabeležuje zvesti drug Eckermann: **Za narod je le to dobro, kar je vzraslo iz lastnega jedra in iz njegove splošne potrebe, brez opicjeja pošnevanja drugih narodov.** Vsi po-

izkusi, uvesti katerokoli novost, ki ne korenini v potrebi globokega jedra naroda, so abotni in v tem smislu nameravane revolucije brezplodne kaiti so brez Boga, ki se vzdržuje takih šušmaril.

Toliko k bistvenim točkam članka: da bi se pa mogel spuščati in odkrivati frazeološki nesmisel nebitvenih izjav, mi primanjkuje časa in volje.

Nezavrničenega nismo mogli pustiti članka: da ga zavračam šele danes ima svoj vzrok, ker sem hotel pustiti dovolj časa gospodom, ki so dvomili o notranji sili novega pokreta med učiteljstvom in ga omalovaževali da so se sami uverili, kako na široki bazi in kako globoko je idejni preokret učiteljstva. Ni to revolucija od zgoraj temveč je izbruh dolgotrajnega procesa notranje idejne krize.

Prikrit izpad na dr. Lončarja, ki se je izčrpal v delu za podvig narodne in socialne zavesti širokih plasti našega naroda, se obsoja sam.

Naš stanovski ugled naj ne dela nikomur preveč skrbi, kaiti bil je najnižji vedno takrat — no, nižje ne more nikoli več pasti — ko je politična infamija poniževala učiteljstvo v strankarske priznanjače in navadne strankarske agitatorje.

Protivniki naše deklaracije namišljeni in pravi, da naj bodo prepričani da ugleda stanovske organizacije ne bodo dvignili s tem da si kdo izmed njih naroča članke v političnih listih ki naj vsiljujejo ideologijo naši stanovski organizaciji.

Povzemam:

Popolno odkrito izjavljam kot deklaracijo, da sem za vsako edinstvo in strpnost ne samo državno, tudi versko, v vseh odnošajih v mejah, ki nam jih določuje razum, srce in zakon.

Odločno pa zavračamo, da bi nam oznanjevali to edinstvo oni, ki so im ideje le pridobitna sredstva in eksploatacijski objekti, ki so se namenili prikriti stanovsko organizacijo za torišča razpaljenega strankarskega sadizma.

Dokler bo naša organizacija zdrava, ne bo krenila od pota pravičnih zahtev nacionalne šole, kaiti če je bila močna dovolj, da se je rešila zločestega strankarskega fanatizma, bo tembolj sposobna, če bo potreba se uspešno ubraniti vsakega in tudi cerkveno-političnega jercbstva.

Zato:

Ne šah idejam onim pravim, ki izvirajo iz spoznanja bistva narodne duše, njenih težni in vrednot; šah onim, ki ste zavrgli vrhovno načelo naše organizacije in plemenito sredstvo plodonošnega sožitja: strdlivost enakopravnost socialno pravičnost, da smo vsi učitelji enakovredni in imamo vsi enakopravno pravico do soudeležbe na institucijah, ki nosijo naše stanovsko ime in obeležje: šah vsem, ki nas hočete idejno omejevati na tesno-srčno ideologijo: šah vsem, ki ste zavrgli smisel za širokogrudno narodno in stanovsko demokracijo v dobi, ko je najširša demokracija življenjski pogoj.

tarne svrhe. — Napravili so izlete na Pohorje in Kozjak.

85. Murska Sobota, državna meščanska šola: Na koncu šolskega leta so priredili razstavo vseh izdelkov risb, ženskih ročnih del in pisanih izdelkov. — Dopisovali so s šolami, ki so organizirane pri Podmladku. — Napravili so izlete v okolico v Ljubljano, na Bled, v Bohinj, na Golico, v Varni.

86. Murska Sobota, državna realna gimnazija: Sklenili so skrb za snago in red v šolskem poslopiu in protialkoholni dan. — Imeli so štiri pevске prireditve.

87. Marenberg, osnovna šola: Izdali so za dobrotvorne svrhe 200 Din. — Sodelovali so pri šolskih prireditvah in napravili izlete v okolico.

88. Ormož, osnovna šola: Udeleževali so se prireditve pri Sokolu. — Napravili so izlete v Št. Vid pri Grobelnem, v Rogatec in Rogaško Slatino.

89. Ormož, deška meščanska šola: Nabrali so za Rdeči križ 8. junija 1925 260,50 Din. — Priredili so na Vidov dan proslavo z razstavo šolskih izdelkov, gledališko predstavo s petjem, godbo in telovadbo. — Napravili so izlet v Rogaško Slatino.

90. Ptuj, deška meščanska šola: Sodelovali so pri vseh priredit-

Šolski proračuni — omejitev izdatkov.

O tozadevnem odloku velikega župana ljubljanske oblasti je razmotril že bivši ožji svet na svoji seji dne 16. 6. 1926. Sklenil je tedaj protestirati pri merodajnih činiteljih, da ukinejo ali vsaj ublaže odlok.

Poverjenistvo se je obrnilo z dopisom z dne 4. VII. 1926 št. 587 potom izvršnega odbora UJU v Beogradu na ministrstvo prosvete, ki je izdalo 16. julija 1926 pod O. N. br. 2471 velikemu županu ljubljanske oblasti sledeče rešenje:

Na osnovi razpisa predsedstva delegacije ministrstva financ v Ljubljani, št. 2490-A I. ex 1926, je izdalo veliko županstvo ljubljanske oblasti na šolska, upraviteljstva ljubljanske oblasti pod gorenjim predmeten razpis z dne 22. maja 1926. leta U. br. 5808.

Povodom tega razpisa se je obrnilo Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva na ministrstvo prosvete, opozarjajoč na to, da bi moglo neprimerno tolmačenje tega razpisa, od strani konservativnih zastopnikov v krajnih šolskih svetih povzročiti njegovo zlorabo ter bi krajni šolski sveti, sklicevaje se nanj, mogli z neprimernim znižanjem šolskih proračunov ovirati redno šolsko poslovanje.

Ministrstvo prosvete uvideva dobri namen take omenjene okrožnice predsedstva deleg. ministrstva financ v Ljubljani, kakor tudi razpis velikega županstva v Ljubljani, mnenja pa je, da bi bilo želeti, ako veliko županstvo omenjenemu razpisu doda primerno tolmačenje k naslednjim odstavkom v njem:

1. »Vsak luksus se mora odpraviti. Opazil je, da so ponekod na pr.: za kurjavo in razsvetljavo pri proračunih navedene potrebščine neopravičeno visoke in niso v nikakem razmerju z resnično potrebo in z ozirom na padanje cen zlasti

kuriva. Kurjava in razsvetljava stanovanj učnega osebja na občinske stroške je nedopustna.«

Pri razsvetljavi in kurjavi je upoštevati namreč šolsko pisarno, ki je ni zamenjavati z učiteljskim stanovanjem; kjer pa ni posebnega lokala za šolsko pisarno, je vsekakor primerno, ako za vršitev šolsko-upraviteljskih poslov krajni šolski svet prispeva šolskemu upraviteljstvu šolsko kurivo in razsvetljavo, ako je primoran izvrševati te posle v svojem stanovanju. Prigodi se tudi, da hoče krajni šolski svet z dotiranjem prostega kuriva nagraditi učiteljstvo svoje šole, v čemer bi ga ne bilo ovirati. Saj člen 33. zakona o narodnim školama od 19. IV. 1904. I., ki je bil z zakonom od 23. VII. 1919. I. razširjen na celo državo, predvideva za učiteljstvo brezplačno kurjavo.

Vsekakor pa je v tem odstavku omiti oziroma zamenjati izraz »luksus«, kajti luksusa kot takega si pač ne privoščijo zlasti, podeželske šole, ki so najčesče opremljene tako, da bije ta oprema v obraz zakonitim predpisom, posebno še higijenskim in pedagoškim predpisom.

2. Odstavek, ki govori o gradbi novih in povečanju obstoječih šol.

Iz mnogih prošelj, ki dohajajo ministrstvu prosvete za državno podporo posameznim šolam, je razvidno, kako zelo so šolska poslopja potrebna renoviranja, iz raznih poročil o potrebi razširjenja šol pa tudi, kako neodložljiva so ta razširjenja.

Z ozirom na to naj se raztolmači ta pasus le v smislu, kakor ga navaja razpis, češ da bi bilo »umestneje, da se taki in drugi večji stroški krijejo s posojili in da se v letne proračune vstavljajo le zneski za amortizacijo in dolžne obresti«, črta pa naj se iz njega govor o odlaganju.

Učiteljska Samopomoč.

(Poročal tov. Ivan Kocijančič na

Uvod.

Tovariši, tovarišice! Minula je triletna doba — zadnji redni občni zbor je bil 8. jul. 1923 v Ptuj — za katero Vam moram v imenu društvenega odbora podati obračun. V svojem poročilu podrobno društveno delo preidem, navajam le važnejše podatke in dogodke, ki so vplivali na razvoj Učit. Samopomoči v zadnji poslovni dobi.

Občni zbori. — Odborove seje.

Od zadnjega rednega občnega zbora v Ptuj je priredila U. S. dva izredna občna zbora, in sicer 9. jul. 1924 v Krškem 1. februaria 1925 pa v Ljubljani. Odborovih sej je bilo 26, od teh 6 v letu 1926. Poleg tega je bil 19. decembra 1924 še en članski sestanek v Ljubljani, na katerem so se pretresavala društvena pravila.

Važne izpremembe

Na občnem zboru dne 8. julija 1923 v Ptuj se je sklenilo, da v U. S. vstopajo lahko tudi profesorji vseh kategorij in njih soproje. V to ni bila potrebna

občnem zboru dne 18. julija 1926 v Celju.)

prav nikaka izprememba društvenih pravil, ker govori § 7. o učiteljih javnih in zasebnih šol, kar so tudi profesorji — srednješolski učitelji. V U. S. je do danes vstopilo 93 članov.

Občni zbor z dne 9. julija 1924 v Krškem je dovolil društvenemu odboru, da sme v dobi enega leta (od 1. septembra 1924 do 31. avgusta 1925) sprejemati priglasence v neomejeni starosti za društvene člane. Vzrokov za ta sklep je imel več. Starejšim tovarišem (icam), katerim do tedaj ni bil vstop mogoč, so se odprla vrata v U. S. Večje število društvenikov da dedičem umrlih članov večje posmrtnine. Novi priglasenci (nad 45 letniki) so plačali s sprejemnimi pristojbinami tudi vse smrtne slučaje, letnine in upravnine za nazaj; torej iste prispevke kot bi jih bili plačali društvu, če bi bili vstopili pred leti. S temi zneski se je okrepil društveni rezervni sklad, ki bo ob svojem času nudil članom še posebne ugodnosti. Prav ta sklep je pripomogel U. S. do lepega razmaha. Danes ima veliko število vpisanih članov, izplačuje visoke posmrtnine in ima plodo-

cvetličnem dnevju, ki ga je priredilo »Podporno društvo za revne učence«. — Napravile so izlete v okolico Maribora.

81. Maribor, vadnica in državno moško učiteljske: Priredili so en koncert, udeležili se prireditve drugih društev in delali izlete v bližnjo okolico, v Limbuš, na Pohorje, k Sv. Lovrencu, Sv. Križu, na Kalvarijo itd.

82. Maribor, zas. deklška meščanska šola šolskih sester: Preostanek iz prejšnjega leta je dobila učenka Marija Mlaker, ki ji je začetkom julija 1924 umrl oče. — Za knjižnico in šolske potrebščine so izdale 152 Din. ubožnim učenkam za izlet in ženska ročna dela pa 186 Din. — Priredile so en koncert in poučna predavanja. Sodelovale so pri drugem društvu. — Napravile so skupne izlete.

83. Maribor, vadnica in zasebno žensko učiteljske šolskih sester: Preostanek od nje je ravnateljica podarila neki učenki siroti. Izdale so 425,50 Din za knjige, zvezke in druge potrebščine ubožnim učenkam. Sodelovale so pri pet šolskih prireditvah in delale izlete in mainiški izlet v razne kraje mariborske okolice.

84. Maribor, državna realka: Izdali so del dohodkov za humani-

vah tamkajšnjih kulturnih društev. — Napravili so izlete na Pohorje, v Maribor in Haloze.

91. Ptuj, deklška meščanska šola: Izdelale so 15 keramičnih predmetov, 24 silhuet, 97 komadov suhe robe, 2 pajaca, jajčka, 8 punč, 6 košaric iz rafije, 10 raznobarvanih vaz, 3 barvane slike na steklo. — priredile so maškerado o Pustu, treznostno akademijo dne 25. maja 1925 in razstavo ob koncu šolskega leta. — Sodelovale so pri cvetličnem dnevju Rdečega križa, pri oličnem dnevju Kola jugoslovenskih sester, pri dinarskem dnevju Jugoslovenske Matice, pri božičnici. — Ob lepem vremenu so napravile vsak četrtek popoldne skupen izprehod; napravile so nadalje izlet na Ptuiško goro.

92. Slovenjgradec, deška meščanska šola: Izdelovali so ročna dela v korist Podmladka. Priredili so proslavo Vidovega dne z igro in koncertom. — Udeležili so se prireditve Jugoslovenske Matice in napravili izlete v bližnjo okolico.

93. Šoštanj, deška meščanska šola: Udeležili so se telovadnih prireditve drugih društev in napravili izlete na goro Oliko (I. razred) in v Liboje (II. in III. razred).

94. Maribor, mestni odbor Podmladka društva Rdečega križa. Letno

poročilo o delovanju Podmladka društva Rdečega križa v Mariboru za šolsko leto 1924/25, je bilo priobčeno v 2. številki »Glasnika« za oktober 1925.

K temu dodajamo da se je glasom poročila mestnega odbora Podmladka društva Rdečega križa v Mariboru z dne 17. junija 1925, štev. 108, izročila Antoniji Štupca, ravnateljici II. deklške meščanske šole v Mariboru, dne 22. maja 1925 srebrna kolajna, s katero jo je odlikoval glavni odbor Podmladka društva Rdečega križa v Beogradu za njeno požrtvovalno delo v prid Podmladku in drugim humanim ustanovam. V imenu mestnega odbora Podmladka društva Rdečega križa v Mariboru li je predsednik mestnega odbora na seji dne 28. maja 1925 k temu res zaslužnemu odlikovanju iskreno čestital.

Uprava.

Opravični zapisnik oblastnega odbora je od 9. julija 1924 do 1. septembra 1925 imel 675 poslovnih števil.

Dopise in okrožnice nam je tipkala gđc. Marija Resnik, zvaničnica pri velikem županu ljubljanske oblasti, pod nadzorstvom Ivana Šabca, oficijala in vodje pisarne splošnega odpravnštva pri velikem županu.

== Šolski upravitelji in upraviteljice, naročite šolske potrebščine pri Učiteljski tiskarni! ==

nosno naloženo imovino, s kakršno razpolaga malo društev.

Se važnejše izpremembe je sklenil izredni občni zbor dne 1. februaria 1925 v Ljubljani. Zvišal je članski prispevek od 2 na 5 Din. Zvišani članski prispevek je izdatno dvignil posmrtnino. Za primer navedem le, da je znašala zadnja po-

smtnina s članskim prispevkom po 2 Din 2086 Din, a prva s članskim prispevkom po 5 Din pa 5585 Din. Razdobje izplačila od ene do druge je znašalo dober mesec dni. Visoka posmrtnina je bila najboljša agitacijsko sredstvo za nova priglaseња.

(Dalje prihodnjič.)

Splošne vesti.

IZJAVA.

V izogib vsakemu napačnemu tolmačenju mojih izjav o tovariših Hrvatih v 2. in 3. šte. »Učit. Tovariša«, konstatiram, da sem hotel z besedami »o nezrelosti tovarišev iz Hrvatske za resen nastop« obsoditi le incident, ki so ga povzročili ravno oni z medklaci ob nastopu tovariša Vitorovića.

Čemu ste se razburili in ste onemogočili tovarišu Vitoroviću, da bi bil energično protestiral proti vsem preganjanjem, katerim je učiteljstvo izpostavljeno — in to ne samo pod g. St. Radičem, temveč tudi pod drugimi ministri prosvete, ki so dozdej bili na čelu šolstva v državi.

Ako sem Vas — tovariši žali s tem — lojalno popravilam izjavo in Vam izjavljam, da sem odločno proti preganjanjem, katerim ste bili izpostavljeni pod ministrom g. St. Radičem, a s takimi nastopi, kakršni je bil ravnokar omenjeni, ne kažem resnosti protesta, temveč dokazujemo, da se nismo še otrsli vplivov dnevne politike.

Svojo zrelost pa pokažete Vi in mi s tem, da stojimo odločno na braniku svojega ugleda in časti proti vsakomur — pa bodi to g. Radič, g. Korošec, g. Pribičević ali kdorkoli, ki vedri v Beogradu in hoče šolstvo in nas vpreči v svoj strankarski voz.

V Ribnici, 31. avg. 1926.

A. Mervič, l. r.

— **Monopol na šolske zvezke preklican.** Ministrstvo prosvete je izdalo pod štev. 3876 od 12. avgusta 1926 sledečji odlok: Kako je Ministarstvo Prosvete dobilo izveščaj, iz kojih se vidi, da se razpis S. N. br. 679 od 6. jula 1926. godine o uporabi večbanki državnog izdavanja donekle pogrešno tumači, skreče se pažnja direktorima, da se spomenuti razpis odnosi samo na ona izdavanja državnih štamparija i državnih naklada, koja imaju karakter udžbenika kao što su: pisanke sa pregledom (prepisom) za lepo pisanje (krasnopis) crtanke sa pregledom za crtanje (risanje) bilo geometrijsko ili slobodno (prostoručno). U slučaju neodložne potrebe ili nestašice državnih izdavanja mogu se za iduću školsku godinu upotrebiti i vezbanke privatnog izdavanja. Razpis S. N. br. 679 od 6. jula 1926. godine odnosi se samo na srednju nastavu. — **Naročajte zvezke Učiteljske tiskarne ki se prodajajo v korist Učiteljskega konvikta v Ljubljani in Učiteljskega doma v Mariboru**

— **Podpora šolam.** Ljubljanska oblast: 1. Lipljene 30.000 Din. 2. Laverca 30.000 Din. 3. Sv. Jurji pri Grosupljem 20.000 Din. 4. Spodnja Slivnica 20.000 Din. 5. Ribče, srez Litija 20.000 Din. 6. Podlonk (obč. Selca) 20.000 Din. 7. Papeži, srez Kočevje 20.000 Din. 8. Dolnja Briga, srez Kočevje 20.000 Din. 9. Davče (Sorica) 20.000 Din. 10. Bojanci 15.000 Din. 11. Dvorska vas srez Kočevje 85.000 Din. — **Mariborska oblast:** 1. Lepa Njiva (Mozirje) 20.000 Din. 2. Libove 20.000 Din. 3. Kostivnica 20.000 Din. 4. Dolnja Bistrica srez Dolnja Lendava 20.000 Din. 5. Skorna (Smartno ob Paki) 20.000 Din. 6. Motnik 20.000 Din. 7. Stanatinac 15.000 Din. 8. Čemšenik 20.000 Din.

— **Iz Berlina.** Od 12. do 26. avgusta se vrši v Berlinu ped. tečaj katerega poseča 44 udeležencev. Poleg treh Jugoslovenov (podpisane g. Golob, ravn. mešč. šole v Šiški in učitelja Bitenca z Bleda) se nahaja tu še 6 učiteljev iz Estonije, štirje iz Švedije, eden iz Litvije, 1 z Danske, 8 z Rumunije, 2 iz Švice, 2 iz Avstrije, 2 s Poljske 1 iz Amerike 1 iz Rusije, 2 iz Palestine, 1 z Japonske, 2 z Memela in 3 Belgijci. Tu se obravnavajo

novodobni šolski pojavi — obenem pa se vrše hospitacije po raznih učnih zavodih. Razni izrastki pregorelih pedagogov ki so značilni za povojno psihozo, izgubljajo na vrednosti in pedagoško delo se vrača na realna tla. Kdor je zadnja leta zasledoval moderni razvoj čitala plamteče članke in poslušal visoko leteče razprave ta spozna, kako se sedaj duhovi umirjajo in oklepajo samo resnično preizkušenih načel. Jugoslovenci smo veseli da študiramo šolstvo v Berlinu, kajti, tukaj je zbrano učiteljstvo skoro z vsega sveta in niti katere bomo donesli s seboj bodo za nas važnega pomena. Iz raznih debat, v katere tudi mi pridno posegamo bomo izluščili to kar bo za naše šolstvo najbolj ugodno.

— **Vsem p. n. naročnikom Učit. Tovariša in neorganiziranim tovarišicam (icam) in drugim smo razposlali položnice v svrhu poravnave, oziroma vplačila naročnine lista in jih prosimo, da zaostalo naročnino takoj poravnajo, odnosno plačajo najmanj četrtletno naročnino naprej. S prihodnjo številko ustavimo list vsem, ki ne bodo zadostili svojim obveznostim napram listu. Kakor hitro pa prejmemo vplačilo, nadaljujemo s pošiljanjem lista in dopošljemo naknadno vse še neposlane številke. Cenj. naročniki naj oproste temu koraku, ker je v interesu nas vseh, da napravimo tu enkrat red. Pričakujemo, da nas bodo v tem oziru razumeli in podpirali, četudi bomo storili mogoče komu krivico, ki pa jo hočemo lojalno popraviti. Gre predvsem za ureditev uprave in za čiste medsebojne račune. Naročnina Učiteljskega tovariša stane celoletno 60 Din (za inozemstvo 80 Din), za pol leta 30 Din. — **Upravnik.****

— **Umrli je v Ljubljani** gđc. Danica Skulj, hčerka tov. Frana Skulja, preds. ljublj. učit. društva. — Prizadeti rodbini naše sožalje!

— **»Učiteljski pravnik«.** Že od večih strani je prejele uredništvo prošnje, naj bi sestavilo indeks od vseh odlokov in važnih odredb, ki so natisnjeni v Učiteljskem pravniku Učiteljskega tovariša. Vsem tem sporočamo, da primanjkuje uredništvu predvsem potrebnega časa za sestavo take zbirke. Povečini vse važnejše odredbe so pa tudi v »Ročnem katalogu«, ki ga je izdala Učiteljska tiskarna za leto 1926/27. Sezite po »Ročnem katalogu«, ki stane 16 Din, tam najdete vsa potrebna navodila v zadevah, ki so bile objavljene v Učiteljskem pravniku.

— **Kdaj dospe povišica,** pove »Ročni katalog«, ki stane samo 16 Din, koristi pa lahko za celi tisoč in več, če ga naročite. Pošljite takoj naročilno dopisnico Učiteljski tiskarni, ker je naklada majhna in bo sicer pošel.

— **Provizija od nabave tintnih proizvodov in ekstraktov** tvrdke »Ides« v Kranju se je pogodbeno spremenila in zvišala od zasebnih 6 na 10% v prid Učit. konviktu. Apeliramo na stanovsko zavednost!

— **Prva pomoč!** Šolska upraviteljica na Šenturški gori je tekom pol leta domalega izrabila veliko zalogo šolske lekarne v prid šol. otrok in domačega ljudstva, s čemur si je pridobila največje zaupanje v vsej okolici. Nad 300 šol pa še do danes ni naročilo šol. lekarne, ki stane borih 350 Din in donaja Učit. Konviktu — kot posredovalcu — znatnih dohodkov.

— **Ministrstvo kmetištva je določilo,** da plačujejo odsli priyatni učenci enoletne vinarske in sadiarske šole v Mariboru za oskrbo v internatu če dokažejo z občinskim potrdilom da so sinovi kmetovalcev: mesečno 200 Din. dočim ostane za sinove drugih stanov mesečna oskrbnina v višini 400 Din. Enoletna vinarska in sadiarska šola bo sprejela le-

tos 30 učencev in sicer 20 državnih goiencev, ki dobijo vso oskrbo zastoni ter 10 plačujočih (privatnih) učencev. Polovica državnih goiencev bo iz ljubljanske, ostala polovica pa iz mariborske oblasti. Državne goience bo izbrala posebna komisija, ki se bo sestavila pri sreskih glavarstvih. Oni nosilci, ki so že vposlali prošnje za sprejem, naj to iaviio komisiji v svojem srezu. O sprejemu bo šola obvestila vsakega prosilca pismeno.

— **O Kosmosovih učilih iz mehanike,** elektrotehnike, optike in kemije se je g. ravnatelj meščanske šole v Ribnici izrazil jako pohvalno in nam obljubil objaviti svojo oceno. 20% provizija se priznava le Učit. konviktu, zato zavračajte zasebne oferte!

— **Velika zaloga zemljevidov** Gorenjske ravnine (Ljubljana, Kamnik, Kranj) nam zabranjuje, da bi nadaljevali započeto krasno, idealno delo tovariša Slavoj Dimnika, ki bi bilo v ponos našemu stanu, velike, znanstvene vrednosti in v znatno korist založniku: Učit. konviktu v Ljubljani. Na tovariškem idealizmu temelji nadaljni razvoj vse akcije! Zaloga je razprodana, če kupi vsak razred 3 izvide.

— **Brez šolskih zvezkov** Učit. tiskarne ni nobene šole, kjer se učiteljstvo zaveda, da nas sleherna para približuje končnemu cilju — zgraditvi lastnega doma — **Učiteljskega konvikta!**

— **Himen.** Poročil se je g. Križman Josip, učitelj glasbe in petja na mešč. šoli v Ljutomeru z g. Angelo Schwarz, učiteljico istotam. Vrlemu učiteljskemu paru naše iskrene častitke.

— **Svoji k svojim!** P. n. članstvo in prijatelje naprošamo, da se pri nakupu ozirajo v prvi vrsti na one tvrdke, ki inserirajo v našem stanovskem glasilu. Naša moralna dolžnost je, da jih podpiramo.

— **VSA UČITELJSKA DRUŠTVA,** brez izjeme, naj napravijo za upravno šol. leto 1926/27 svoj proračun, v katerega naj vnesejo vse prejemke in izdatke za bodoče upravno leto. Pri tem naj se ozirajo na to, da si bodo društva ustvarila polagoma mali rezervni fond, ki bo služil za slučajne v proračunu nepredvidene stroške. Na ta način ne bodo prišla društva nikdar v finančne zadrege o kakih izrednih prilikah, posebno kadar je poslali delegate na to ali ono skupščino.

— **UPRAVA ZVONČKA** ima več vezanih in nevezanih letnikov na prodaj in sicer boljše vezane a 60.— Din, navadno vezane a 45 Din in nevezane a 30.— Din. Dalje ima nešteto posameznih števil vseh letnikov a 3.— Din komad na razpolago. Vsi oni, ki hočete izpopolniti nekompletne letnike, sežite po teh številkah, dokler so še v zalogi.

— **TOVARIŠI(CE)! ZBIRAJTE** naročnike našega najboljšega mladinskega lista »Zvončka«, da pripravimo pravčasno naklado za 1. šte. letnika 1926/27, ki izide meseca septembra. Naročnino je treba vplačati najmanj ¼ letno naprej. Letna članarina znaša Din 30.—, četrtletna Din 7.50. Vsak(a) tovariš(ica) naj pridobi vsaj dva naročnika, da spravimo list v aktivno stanje. Na delo tedaj, ker resnobni so dnevi...

— **TOVARIŠI! OPOZORITE** obrtnike, trgovce in industrijce, da inserirajo v našem stanovskem glasilu! Inserati so namreč važen vir dohodkov vsakega lista.

— **ŠOLARSKA KNJIŽNICA** ni popolna, ako ji manjka najboljši mladinski list »ZVONČEK«. Naj ne bo več šole, ki bi ne bila naročena nanj. Letna naročnina znaša Din 30.—, ki jih vsaka šola lahko pogreša. Upravitelj(ce), storite svojo dolžnost in uspeh nam je zajamčen!

— **Popotnik** izide začetkom septembra in ga dostavimo vsem dosedanjim naročnikom. Letna naročnina znaša za neorganizirane Din 50.—. Prosimo, da vplača vsak naročnik najmanj četrtletno naročnino naprej, ker moramo v nasprotnem slučaju vsem onim, ki ne poravnajo naročnine, list ustaviti.

— **»BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA«.** Ljubljana. Poljanski našo 10/21 pošle vsakemu naročniku »Učit. Tovariša« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoi: ne bo Vam žal!

P. N. NAROČNIKOM NAŠIH STANOV-SKIH LISTOV!

Lep postranski dohodek ima lahko vsak(a) tovariš(ica), posebno v večjih industrijskih in trgovskih krajih, ako hoče nabirati inserate za naš stanovski list »Učit. Tovariša«. S tem izboljša materijelno stanje sebi, istočasno pa tudi listu, ker je znano, da le inserati dajo listu ono materijelno oporo, ki jo vsak list neobhodno potrebuje. Zatorej naprošamo vse p. n. tovariše(ice), ki imajo dobro voljo in ugodno priliko, da nabirajo inserate za naš list. Za vsak plačani inserat prejme nabiralec 25% čiste provizije. O nabiralcih in inseratih se bo vodila posebna knjiga.

Cene inseratom so:

Cela stran Din 1400.—, polovična Din 700.—, ¼ Din 350.—, ⅛ Din 175.—.

Mali oglasi:

Petitna vrsta v inseratnem delu Din 2.50 za cm², petitna vrsta v redakcijskem delu Din 4.— za cm².

Trgovci dobe: od 10—15 kratne objave 10% popusta, nad 15 kratno objavo pa 15%.

Blagajnik.

— **Š Omejitve sprejema na učiteljska** Da se ohrani strokovni karakter učiteljskega do donošenja novega zakona in zaradi normiranja sprejema učencev in učenek na učiteljske je ministrstvo prosvete izdalo pod štev. 8110 od 8. avgusta t. l. sledečo odredbo:

1. Na vsakem učiteljskem v kraljevini se sme otvoriti v šolskem letu 1926/27. samo po eden l. letnik.

2. V l. letnik učiteljske se sprejemajo učenci in učenke ki so dovršile štiri razrede gimnazije ali meščanske šole. Prednost imajo učenci in učenke z odličnim ali prav dobrim uspehom ter primernim vedenjem; z dobrim in povolnim uspehom se sprejemajo učenci in učenke samo tedaj, ako ni dovolj prijavljenih z odličnim in prav dobrim uspehom

3. V l. letnik moških učiteljske se sme sprejeti največ 40 goiencev, a v l. letnik ženskega učiteljske največ 30 gojenk; v l. razred mešanih, pretežno moških učiteljske se sme sprejeti 25 učencev in 15 učenk; v l. razred mešanih, pretežno ženskih učiteljske se sme sprejeti 25 učenk in 15 učencev. Vsi dosedanjji učenci in učenke, ki so se zatekli pred donošenjem te odločbe v posamezne razrede, smejo nadaljevati svoje šolanje v šoli kamor so se zatekli, ako ni specialnih razlogov zaradi katerih to ni mogoče.

4. V višje razrede učiteljske se ne smejo sprejemati učenci in učenke ki so dovršili kak razred višjega tečaja srednje šole.

5. S tem se razveljavljajo vse dosedanje odredbe, po katerih so se sprejemali do sedaj gojenci na učiteljske kakor tudi one odredbe, po katerih so mogli polagati abiturienti srednjih šol takozvani diferencialni izpit na učiteljsku in na ta način dobiti usposobljenje za učiteljsko službo.

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **I Imenovanja po čl. 52 in 71. čin. zakona.** V Ljubljani za stalno učitelico manjšinske šole Ana Pfeifer; za stalno učiteljico VI. ženske osnovne šole Lucija Trampuš; v Jaršah srez Kamnik: za stalnega šolskega upravitelja Ernest Sušteršič; v Mozlju: za stalnega šolskega upravitelja Robert Herbe;

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privrtnikov
ARGUS ove informacije so veljdar, točne, izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS -ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

Zvezki se prodajajo v korist »UČITELJSKEGA KONVIKTA« v Ljubljani in »UČITELJSKEGA DOMA« v Mariboru.

v Škofji Loki; za stalno učiteljico **Alberta Pagon**; na Drenovem griču: za stalnega šolskega upravitelja **Anton Turk**; pri Sv. Jurju pri Grosupliem: za stalnega šolskega upravitelja **Rudolf Znidaršič**; na Hrušici: za stalno učiteljico **Marija Kalin**; na Dobravi: za stalno učiteljico **Marija Šteblaj-Sirnik**; v Novem mestu: za stalnega učitelja **Srečko Borštnik**. — K vsem tem imenovanjem se še povrnemo.

—i Po čl. 142. čin zak. je imenovan v Novem mestu za stalnega šolskega upravitelja **Davorin Matko**.

—§ Napredovanje v položajni plači. Ker je avtomatsko napredovanje ukinjeno, vlagajte prošnje za položajno plačo 2 meseca pred njeno dospelostjo. (Br. 98 od 6. VII. 1926, P. br. 1472/1—26.)

Učiteljski pravnik.

—§ Penzija se izplačuje šele po odobrenju Glavne Kontrole. Dočim se je dosedaj v smislu razpisa Gener. Direk. Drž. Računovodstva D. R. br. 30.700 od 18. marca 1925 in soglasnega rešenja Glavne Kontrole br. 31.607 od 7. junija 1925 izplačevala penzija takoj ko je bila odmerjena, ne čakajoč na odobrenje Glavne Kontrole, je odredil g. minister financ z razpisom D. R. br. 102.000 od 30. junija 1926, da se mora pri odmeritvi penzije ponovno čakati na odobrenje Glavne Kontrole ter se sme penzija izplačevati šele na podlagi tega odobrenja. — S tem smo zopet dospeli tja kjer smo bili pred zgoraj citiranim rešenjem Gener. Direkcije Drž. Računovodstva, da se namreč izplačevanje penzije zavleče za mesece in mesece. Da ohranimo učiteljsvo te neprijetnosti, priporočamo, da vsakdo kdor prosi za upokojeve, istočasno prosi tudi za odmeritve penzije. Ako se obe prošnji istočasno predložita ministrstvu prosvete, se tu odmeri penzija lahko takoj po upokojitvi in se postopanje na ta način lahko pozuri.

—§ 10% povišek. Prošnji za priznanje vsake višje skupine polož. plače z 10% je priklopiti poleg ostalih prilog tudi overovljen prepis usposobljenostnega izpričevala (za mešč. ozir. strok. šole), kar zahteva ministrstvo prosvete.

—§ Odločba, s katero se znižuje osebn. draginjska doklada.* Ministrski svet je sklenil v seji z dne 23. julija 1926:

1. Sedanja osebna draginjska doklada, ki se plačuje iz državne blagajne, se znižuje, in sicer:

a) aktivnim ministrom in državnim podtajnikom za 30%;

b) ministrom in državnim podtajnikom na razpoloženju aktivnim državnim uslužbencem 1., 2. in 3. skupine I. kategorije in generalom za 15%;

c) aktivnim višjim častnikom, aktivnim drž. uslužbencem 4., 5. in 6. skupine I. kategorije in 1. in 2. skupine II. kategorije za 10%;

č) aktivnim nižjim častnikom, aktivnim državnim uslužbencem 7., 8. in 9. skupine I. kategorije, 3., 4. in 5. skupine II. kategorije in 1., 2., 3. in 4. skupine III. kategorije za 6%;

* »Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z dne 27. julija 1926, šte. 69.

d) aktivnim zvaničnikom in služiteljem za 3%;

e) upokojevcem in upokojenkam z osebno pokojnino, ki prejemajo svoje osebne pokojnine po predpisih novih zakonov, in sicer:

onim, ki so upokojeni kot uslužbenci 1., 2. in 3. skupine I. kategorije ali kot generali, za 15%;

onim, ki so upokojeni kot višji častniki, aktivni drž. uslužbenci 4., 5. in 6. skupine I. kategorije in 1. in 2. skupine II. kategorije, za 10%;

onim, ki so upokojeni kot nižji častniki, aktivni državni uslužbenci 7., 8. in 9. skupine I. kategorije, 3., 4. in 5. skupine II. kategorije in 1., 2., 3. in 4. skupine III. kategorije, za 6%;

f) vsemu duhovništvu kakor tudi verskim veldostojanstvenkom za 15%.

2. Občinskim delovodjem (tahnikom), ki prejemajo od države podporo po členu 282. finančnega zakona za proračunsko leto 1926/27. iz partije 454. se znižuje ta podpora za 20%.

3. Narodnim poslancem se znižuje doklada na draginjsko dnevnicno za 20%.

4. Vsi sedanji stalni honorarji, ki se daio bodisi v mesečnih novprečnih zneskih, bodisi v obliki dnevnic od sei (izvzemši honorarje epidemijskih zdravnikov in honorarje uslužbencev, ki so postavljeni na podstavi natečaja in ki jim je z natečajem poleg rednih prejemkov zajamčen še poseben honorar), se znižuje, in sicer:

onim, katerih dnevnic od sei ali dnevni znesek mesečnega honoraria presega 100 Din. za 50% vsem ostalim pa za 30%.

Odstotek za tantieme nasis se plačuje v kakršnikoli obliki, se znižuje za 50%.

Generalom in častnikom se smatra za osebno doklado mo tei odločbi doklada, odreena z odločbo ministrskega sveta D. R. br. 7500 z dne 23. januarja 1924.* pod A. in B. točke I.

Vse to velja od dne 1. avgusta 1926.

Iz generalne direkcije državnega računovodstva v Beogradu.

dne 23. julija 1926; D. R. br. 99.000.

* »Uradni list« z dne 5. februarja 1924, šte. 47/9.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. V mesecu avgustu sem prejel sledeče prispevke: **Štefan Schein**, Jezero 10 Din; osnovna šola v Borovnici 50 Din; **Slavko Šarabon**, Sv. Ana 10 Din; **Ivan Demšar**, Zabcna 41 D; osnovna šola Šmartno pod Šmarno goro 50 Din; III. deška osnovna šola v Ljubljani 30 Din; učiteljsvo drž. zavoda za gluhozome v Ljubljani 120 Din; osnovna šola v Horjulu 20 Din; učiteljsvo na Vinici 50 Din; šola Stari breg 10 Din; **Božo Račić**, Ljubljana 11 Din; **Josipina Beljan**, Fara pri Kočevju 20 Din; deška osnovna šola v Ribnici 100 Din; šola v Osilnici 20 Din in šola v Olševku 60 Din. Posojilnica v Logatcu je darovala 500 Din, za kar ji bodi izrečena na tem mestu posebna zahvala! Vsi letošnji prispevki znašajo doslej 37.310 Din 5 p.

Jos. Kobal, blagajnik.

—g Članom Učit. Samopomoči. V 1. šte. Učit. Tovariša od 4. VIII. 1926 ste bili obveščeni, da dobite položnice za 4 smrtne slučaje. Ker je pa 5. VIII. 1926 umrl tov. Fr. Grailand v Kostanjevici, se je v plačilo prevzel še ta 121. smrti slučaj. Zato so izkazovale zadnje položnice zneske 25.50 oziroma 50.50 Din za 117. do 121. slučaj. — Nakazila na te položnice prihajajo prav počasi, do danes 30. VIII. 1926 komaj ena tretjina. Prosim, da poravnate prav gotovo v prvih dneh septembra vse prispevke, kakor jih izkazujejo razposlane položnice. Društvena uprava je izplačala v juliju in avgustu t. l. na posmrtninah nad 60.000.— Din. — V avgustu 1926 so umrli sledeči člani: **Ivan Paulšek** v Mariboru, **Erna Lapajne** v Novem mestu in **Ivan Jezeršek** v Kranju. Za te — 122. do 124. in morebiti še nove — smrtne slučaje dobite položnice v septembru t. l.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dolo v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. **Frančiškanska ulica št. 6.**

—k »Učiteljski dom« v Mariboru je začel izdajati zbirko iger. Kot prvi snopič navedene zbirke je izšla trojezanka **Oskarja Zolnirja**: »Šola v nebesih« s 6 vlogami za odrasle in 15 vlogami za mladino. Z izdajanjem »Našega odra« bode mariborski »Učiteljski dom« lahko mnogo pripomogel k obogatitvi naše mladinske dramatike, zato le hvala naprej po novo začrtani poti.

—k **L. Thoma, Lotkin rojstni dan**. Založila v enem dejanju. Br. Nešič, Naša deca, Humoreska v enem dejanju. Poslovenil Iv. Lah. V Ljubljani 1926. Cena Din 12.—. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani.

V tej (15.) številki »Odra« imamo dve enodejanki: ena bo dobra za meščanske, druga pa za otroške odre.

L. Thoma je znan po svoji duhovitosti. V »Lotkinem rojstnem dnevu« šalivo izgrabi nazore o t. zv. seksualni vzgoji. O tem se je svoj čas mnogo pisalo — življenje pa je silnejše od teorij. Tu se človek zopet enkrat od srca nasmeje, ko vidi starega profesorja z njegovimi težavami, in nerodnega docenta z njegovo učenostjo. Za naše odre bo to dobro došla enodejanka, ki se bo z uspehom igrala.

Nuščeva »Naša deca« je polna Nuščevih dovtipov. To se da igrati brez težav. Za Nuščev jubilej so jo igrali celo v Zagrebškem gledališču z velikim uspehom. Igra bo primerna za zabavne večere, kjer se bodo starši nasmejali otrokom, ki tako dobro poznajo njih napake. Ker vso igro izigrata en deček in deklica, jo bo mogoče vpriporiti povsod brez posebnih oderskih priprav. Zato bo s tem zvezkom »Odra« marsikomu ustrezno.

—k Obrtna, trgovska, tvorniška in železniška terminologija. Nemško-slovenski del. Zbral **Henrik Podkrajšek**, profesor na tehniški srednji šoli v Ljubljani. — Ta preprotni slovar je pravkar izdala Družba sv. Mohorja na Prevaljah. Kako silno smo pogrešali take knjige, pričajo leto za leto pogostejše ponavljanje se želje in zahteve po tehniškem slovarju, objavljene po slovenskem časopisu. Toda ni čudo, da je ostala želja toliko let neizpolnjena, kajti tako težavno delo je mogel izvršiti le strokovnjak mravljinje marljivosti s temeljitim jezikovnim znanjem in vsestranskim globokim pogledom v najrazličnejše obrtotehniške stroke. Profesor H. Podkrajšek, ki se je že pred tridesetimi leti pogumno lotil ledine na polju slovenskega tehniškega izrazoslovja in ki je spisal že premmoge obrtne in trgovske strokovne učne knjige, je rešil tudi to nalogo izborna. Med zbiranjem gradiva in ustvarjanjem novih izrazov je bil v stalnem stiku z odličnimi strokovnjaki, v stvarnem oziru z inženjerji profesorji na tehniški visoki in srednji šoli ter strokovnimi učitelji in ravnatelji najuglednejših industrijskih podjetij, v jezikovnem oziru pa s priznanimi jezikoslovci, tako da je njegovo delo vsestransko uspelo. Vsem, ki bodo iskali kakršnihkoli izrazov bodisi za tvarino, orodje, delo ali izdelke katerekoli stroke, obrtne, trgovske, tvorniške ali železniške, bo Podkrajškov slovar v uetno in vsi, ki so kdaj s trudom ter zamudo draga časa zaman iskali po dosedanjih slovarjih primerne izraza — in kdo

izmed Slovencev, ki ljubimo čistost domače besede, še ni bil spričo napredka moderne tehnike v zadregi za prvi izraz — bodo založništvo, zlasti pa marljivemu in vestnemu pisatelju hvaležni za to neprecenljivo delo. — Slovar obsega sedemnajst tiskovnih pol v priročni obliki in stane vezan 60 Din.

—k Iz mojih spominov I. del, spisal **Franjo Šuklje**, založilo Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani.

Knjiga ima osem poglavij in dodatek. Vsako poglavje obsega gotovo dobo: 1. Iz mladih let, 2. V vojski in na Zabjeku, 3. Vivat akademija, 4. Profesor in aktivni narodnjak, 5. V novih bojih, 6. Ljubljanski list, 7. Kandidat in narodni poslanik, 8. V deželnem zboru — Knezoskof Missia in Krutorogov. Dodatek vsebuje nekaj korespondence, časopisnih člankov in govorov v parlamentu.

V predgovoru piše pisatelj, da si prizadeva zadostiti zgodovinski istinitosti. Knjiga je velike važnosti za razvoj slovenske politike, ali pa je pisana povsem objektivno, bodo pa presodili politični zgodovinarji.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

— Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šolski okraj zboruje v soboto dne 11. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne v risalnici Mladike s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o pokrajinski in državni skupščini (poročata tovariša Peček in Šestan). 4. Slučajnosti in predlogi. Po dvomesečnem odmoru smo pričeli v šoli z novim delom, naj tudi oživi novo živahno delo v društvu. Vse one, ki so še izven naših vrst, vabim, da pristopijo v naše vrste. Ravnotako pričakujemo od naših novih tovarišev, da ne bodo stali ob strani ter samo uživali sad našega truda, ampak da stopijo med nas in postanejo dobri bojovníki za stanovske pravice ter marljivi delavci na kulturnem polju. Dobrodošli vsi stanovsko zavedni tovariši in tovarišice. — Predsednik.

— Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 11. septembra t. l. pri Sv. Miklavžu. Začetek ob 10. uri. Spored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Iz miklavške zgodovine; podava tovariš Pinterič. 4. Poročilo o letošnji pokrajinski skupščini v Celju; poroča delegatna tovarišica Irgoličeva. 5. Poročilo o letošnji državni skupščini UJU v Beogradu; poroča delegat tov. Rajšp. 6. Stanko Vraz; ob 75 letnici njegovi smrti; predava tov. Rosina. 7. Slučajnosti.

Listnica uredništva.

—lu Sl. Ž. v B.: Zaradi stališča poverjenišva, kot lastnika Učiteljskega tovariša, ki je bilo objavljeno v zadnji številki (da se morajo izločiti iz lista vse osebnosti) je odločilo poverjenišvo, da se Vaš dopis ne objavi pač pa priključi materijalu za razsodišče, ki ga je zahteval tov. Gangl. Dopisnike obveščamo, da se vsi dopisi, proti katerim obstojajo pomisleki zaradi objave, predložijo internemu posvetu in odločbi poverjenišva, na katero naj se obrne, kdor meni, da je bil glede objave kakega dopisa prikrajan. — Kdor želi v svoji zadevi odgovora, naj priloži svojemu dopisu vedno znamko za odgovor.

NAJCENEJŠA ZEMLJEPISNA KNJIGA ZA OSNOVNE ŠOLE!

ZEMLJEPIS JUGOSLAVIJE

I. DEL

SLOVENSKO OZEMLJE

★

SESTAVILA

PAVEL PLESNIČAR

IN RADO GRUM LEPO VE-

ZANA KNJIGA VSEBUJE POLEG

24 POKRAJINSKIH SLIK DESET MOJ-

STRSKO IZDELANIH ZEMLJEVIDOV SLOVENSKE-

GA OZEMLJA. RABA DRUGIH, VČASIH

PRAV DRAGIH ROČNIH ZEMLJE-

VIDOV POPOLNOMA NEPO-

TREBNA. CENA VEZANI

KNJIGI 22. DIN

★

NAROČILA SPREJEMA KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5.—.

Služba šol. upravitelja

v lepem obmorskem mestu v Dalmaciji je na razpolago za učitelja Slovenca, ki je izvežban v vodstvu sokolske telovadbe. Razmere so najugodnejše. Reflektanti naj se javijo takoj na

uprav. našega lista pod značko »Učitelj Dalmacija«

Zvezki

Učit. tiskarne so najboljši in najsolidnejši in edini ki imajo pivnik. Dobe se v Knjigarni Učit. tiskarne.

Ročni katalog

za šol. l. 1926/27 je preurejen in vsebuje vse najnovejše odredbe, vlaganje prošenj za povišice in pokojnino i. t. d.

Vse

šolske in pisarniške potrebščine knjige lastne in tuje založbe ter sploh vse, kar potrebuje šola in pisarna se dobi po zmernih cenah v knjigarni Učit. tisk.

Pelikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK POVSOD NA ZALOŽI — TISKOVINE NA ZAHTEVO

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Najboljše Antracen črnilo in prašek za šolsko črnilo priporoča

Tvornica kemičnih izdelkov

KEBRIN P.Z.

Tacen pri Ljubljani.

Zahtevajte cenik!